

בס"ד. ש"פ בשלח, ט"ו בשבט, ה'תשכ"ג

(הנחה בלתי מוגה)

וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה הוי' במצרים גו'. ומבאר בזה אדמו"ר הזקן, וז"ל²: הנה תחלה יש להבין שורש ענין מצרים מהו, בהיות ידוע פי' פרעה מלך מצרים בב' אופנים. הא' מלמעלה בבחי' כתר בבחי' עורף דא"א כו'. והב' בבחי' מלכות, מלשון פריעה והתגלות כל נהורין³ כו', כמו ופרע' ראש האשה כו'. ולפי פי' הב', מצרים עם פרעה הוא בחי' כלים החיצונים דקליפות נוגה דבי"ע מקבלים מהם יניקה לפי שהן בתכלית המיצר וגבול מים סופא דכל דרגין כו', לכך נק' מצרים מצר ים⁵ העליון, וגם המה בחי' מצרים וגבולין המגבילים האור האלקי דקדושה לבלתי הגלות נגלות ממנו רק בצמצומים גדולים מאד כו'. ולפי פי' הא' דפרעה, יקרא מצרים בחי' כלים החיצונים שבאצי' דנוגה דאצי' יקבלו מהם כו'. וכללות ענינם הוא רק בחי' המיצר והגבול המגביל האור והשפע האלקי כו', בין בבחי' האצי' עצמה או מאצי' לבריאה כו', וז"ל. והנה ידוע דהמצות מעשיות כולם הם בבחי' דצח"מ דנוגה הגשמי, כמו ציצית דצמר וקלף דעור בהמה לתפלין וכדומה. וכאשר ע"י המצות מעשיות נתעורר ונתגלה ביתר שאת בחי' פנימיות מדת מלכות דאצי' מטעם הנ"ל, ע"י בחי' הביטול שבהם, שמפני זה נקראים מצות המלך⁶ כו', זהו ענין אשר עשה ה' במצרים, פי' ע"י מה נעשה ונמשך שם הוי' במלכות דאצי' וגם למעלה בז"א ואו"א כנ"ל, הכל הוא מפני העלאת בירורי נוגה דמצרים ע"י המצות מעשיות ע"י דאתכפיא סט"א דוקא כו'. ועד"ז יתפרש וירא ישראל כו', דהיינו מה שנעשה גם זאת גופא שיוכלו מצרים להכפ' ולעשות שם הוי' הוא ע"י שראו את היד הגדולה, פי' היד הגדולה הוא בחי' אין דכתר עליון כידוע שחו"ג שבא"א נק' יד הגדולה

(4) נשא ה, ית. וראה תו"א מקץ לא, ג.

(5) ראה פע"ח שער חג המצות פ"ז.

(6) ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ ה"ש"ת ע' 48.

(7) ראה זח"ב סז, ב. קכח, ב. תניא פכ"ז. לקו"ת ר"פ פקודי.

(1) פרשתנו יד, לא.

(2) בסוף ד"ה וירא ישראל — בכתי' מס' 78 כז, סע"א ואילך. מס' 1146 צה, ב ואילך (בספריית אגודת חסידי חב"ד). — נדפס לאח"ז (בתוס' הגהות וכו') באוה"ת פרשתנו ע' תנא ואילך.

(3) ראה זח"א רי, א.

ויד החזקה כמ"ש במ"א⁸, מפני שהתפשטות בלתי מיצר וצמצום כלל בשכל כו' עד שג' פרקים דא"א מלבישים לג' פרצופי האצ"י, פרק הא' מלביש לאבא וב' לז"א והג' לנוקבא עד רגלי י"ס דעשי' כו', וכמ"ש⁹ ומתחת זרועות עולם כו' וד"ל. וכמ"ש במ"א¹⁰ הטעם של ענין ימינך פשוטה לקבל שבים כו', שירידת היד הגדולה הזאת היא עד למטה מטה מאד מפני הגובה והרוממות הוא כו', ולכך ביכולת היד הגדולה לאכפייא לנו"ן שערי טומאה דנוגה בעשי' כו', עד שנעשה עי"ז למעלה שם הוי' ככל הפרצופים דאצ"י, לפי שאין הוא מחסור כנ"ל¹¹, וד"ל (עכ"ל).

ב) ויש להוסיף בזה, שב' הפירושים בענין פרעה, בחי' עורף דאריך, ובחי' מלכות דאצילות, קשורים זב"ז. ולכן, אע"פ שמבואר בהמאמר שהיניקה לנוגה דבי"ע היא מהדרגא התחתונה דפרעה, בחי' מלכות דאצילות, מ"מ, כדי לשלול יניקה זו, צריכים לבטל גם את היניקה דנוגה דאצילות שיונקת מהדרגא העליונה דפרעה, בחי' עורף דאריך, כי, בריבוי ההשתלשלות יכול להשתלשל מזה גם נוגה דבי"ע. ויתירה מזה, שהיניקה דפרעה שלמטה היא מבחי' עורף דאריך דוקא, כמבואר בכ"מ¹² בפירוש לשון חז"ל¹³ לעוברי רצונו, שהם יונקים ממקום שלמעלה מבחי' רצון העליון, כביכול. ולכן צריכים לשלול גם את המדריגה הנעלית דפרעה, כי, לולי זאת, יכולה להיות משם יניקה עד לקליפות תחתונות ביותר. ומזה מובן גם בנוגע להיציאה ממצרים, שכדי שהיציאה ממצרים דלעו"ז תהי' באופן של וודאות, צריכה להיות היציאה גם ממצרים דקדושה, בכל העולמות, אפילו בהעולמות שבהם כתיב¹⁴ לא יגורך רע, וכל זמן שנמצאים עדיין במצרים דקדושה, יכול להשתלשל מזה גם בחי' מצרים דלעו"ז¹⁵.

והענין בעבודה, ששלימות הענין דיציאת מצרים, כולל גם מצרים דקדושה, הרי זה כאשר העבודה היא באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, שלכן אינו עובד עבודתו בקו אחד, כפי טבעו, אלא גם בקו ההפכי, היפך טבעו, שזה מורה שעבודתו היא באופן של יציאה ממציאותו, להיות בתכלית המסירה ונתינה להקב"ה. וכפי שמבאר אדמו"ר

(8) ראה סידור (עם דא"ח) רצג, ג ואילך.

(13) מכות בסופה.

(9) ברכה לג, כו.

(14) תהלים ה, ה. וראה לקו"ת במדבר ג,

סע"ג. וש"נ.

(10) ראה תו"א ויחי מה, ד.

(15) ראה בארוכה בהשיחות שלפני המאמר

(11) ראה אוה"ת שם ע' תלב ואילך.

(לקו"ש ח"ג ע' 971).

(12) ראה תו"א פרשתנו סא, ג. ובכ"מ.

הזקן¹⁶ בנוגע לר' חנינא בן תרדיון, שהי' מוסר נפשו על קידוש השם להקהיל קהילות ברבים ללמוד תורה¹⁷, ואעפ"כ הי' מסופק בעצמו בענין מסירת נפשו בשביל עסק התורה אם הוא באמיתות לש"ש בלבד, או שמא גם טבעו גורם מסירת נפשו בשביל התורה. והבחינה על זה היתה עי"ז שעבודתו היתה גם בקו שהוא היפך טבעו (מעות של פורים כו' וחלקתים לעניים¹⁷), שעי"ז נתברר שמסירת נפשו היא רק לפי שאין בלבו אלא אחד, ואין בו תערובת טבעית כלל. אבל כל זמן שהעבודה היא בקו אחד בלבד, הרי גם בהיותה באופן של מס"נ, עדיין לא יודעים מצבו האמיתי, ולא זו בלבד שלא יודעים המצב בנוגע להעצם שלו¹⁸, אלא גם בנוגע לכחות הגלויים, כיון שיתכן שעבודתו היא מצד הטבע. ולכן צריכה להיות העבודה בשני קוים דוקא.

ויש לקשר ענין זה עם חמשה עשר בשבט, ראש השנה לאילנות¹⁹. דהנה איתא בספרי מוסר, ובמקצת גם בספרי חסידות, שראש השנה לאילנות קשור גם עם עבודת האדם, כמ"ש²⁰ כי האדם עץ השדה. והרי עיקר עבודת האדם היא לשנות טבע מדותיו (כידוע בשם אדמו"ר הזקן והצמח צדק²¹), וענין שינוי טבע מדותיו היינו שעבודתו היא בשני הקוין, גם בקו השני שהוא היפך טבעו, כנ"ל.

(ג) **ובזה** יובן מ"ש בקריעת ים סוף והמים להם חומה מימינם ומשמאלם²², ואיתא במכילתא²³, מי גרם להם לישראל להנצל, מימינם ומשמאלם, מימינם, בזכות התורה שעתידין לקבל, שנאמר²⁴ מימינו אש דת למו, ומשמאלם זו תפלה. ויש גירסא²⁵ משמאלם זו תפלין. והענין בזה²⁶, דהנה, קרי"ס הוא הגמר דיצי"מ, כולל גם גמר עבודת הברורים במצרים, שעז"נ²⁷ ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, שלכן אמר הקב"ה למשה דבר נא באזני העם וישאלו גו' כלי כסף וכלי זהב²⁸, אין נא אלא לשון בקשה כו' בבקשה מכם שאלו ממצרים כלי כסף וכלי

16 תו"א תולדות יט, סע"ב ואילך.

23 שם, כט.

17 ע"ו יח, א.

24 ברכה לג, ב.

18 ראה לקו"ת ויקרא בהוספות נ, סע"ד.

25 יל"ש פרשתנו רמז רלח.

ובכ"מ.

26 ראה בארוכה בהשיחות שלפני

19 ר"ה בתחלתה.

המאמר (לקו"ש ח"ג ע' 967 ואילך).

20 פ' שופטים כ, יט. וראה תענית ז, א.

27 לך לך טו, יד. וראה תו"ח לך לך

21 לקו"ד ח"א נו, א ואילך. וראה גם

צג, א"ב. לקו"ש שם ע' 823 ואילך.

אג"ק הצי"צ ע' קה. וש"נ.

28 בא יא, ב.

22 פרשתנו יד, כב. שם, כט.

זהב, שלא יאמר אותו צדיק (אברהם) ועבדום וענו אותם קיים בהם, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם²⁹. והרי עיקר הרכוש גדול קיבלו בני"י בשעת קריעת ים סוף, כמארז"ל³⁰ גדולה היתה ביזת הים מבית מצרים. ונמצא, שהן היציאה ממצרים והן הרכוש גדול, נגמרו ונשלמו בקריעת ים סוף, והרי אמרו חז"ל³¹ אינה נקראת המצוה אלא על שם הגומרה. ולכן, כשם שביצי"מ הוצרכו לצאת לגמרי ממצויאות והגבלה, ע"י העבודה בשני קוין דוקא, כמו"כ גם בקרי"ס היתה צריכה להיות החומה מימינם, תורה, ומשמאלם, תפלה או תפילין (כדלקמן). שהם ב' הקוין, שע"ז נעשית ההצלה וההגנה דבני ישראל.

וביאור השייכות דימינם ושמאלם לתורה ותפלה או תפילין, דהנה, בעבודת האדם עצמה, יש חילוק בין העבודות דהעלאה, שמאל, והעבודות דהמשכה, ימין, שזהו החילוק שבין תפלה לתפילין, שתפלה הו"ע הרצוא והעלי' מלמטה למעלה, שהרי ענין התפלה הוא ביטול במציאות, כעבדא קמי מרי³², שזוהי תנועת העלי'. וגם סדר התפלה הוא מלמטה למעלה, שהרי קודם התפלה צ"ל ברכות ק"ש, ולפנ"ז פסוקי דזמרה, וכן הענינים שלפני פסוד"ז, והיינו, לפי שהתפלה היא סולם מוצב ארצה³³, שבו עולים מלמטה למעלה מדרגא לדרגא, עד וראשו מגיע השמימה, שהו"ע ביטול במציאות דשמו"ע. ותפילין [שענינם הוא שעבוד המוח והלב³⁴, וכיון שהוקשה כל התורה לתפילין³⁵, נמצא, שע"ז נעשה השעבוד לקיום כל המצוות] הו"ע של המשכה מלמעלה למטה, כמו כל המצוות, ובפרט רצועות התפילין, כידוע³⁶ שענינם הוא המשכה למטה. אמנם, כללות עבודת האדם (בין באופן דהעלאה בין באופן דהמשכה), עניני ארץ, היא העלאה ממטה למעלה (מחומריות וגשמיות לרוחניות) היינו שמאל, והענינים שניתנו מלמעלה, עניני שמים, לאדם למטה — תורה — היינו ימין, וכמאמר רז"ל³⁷ נטה ימינו וברא שמים ונטה שמאלו וברא ארץ. ולכן תורה דכתיב בה³⁸ ויהי קול מעל לרקיע, היא בקו הימין, ותפילין שכוללת כל המצוות (גם אלו שענינם המשכה), וכמאמר רז"ל

אדה"ז שם. ועוד. תניא פמ"א.	29) ברכות ט, סע"א ואילך.
35) קידושין לה, א. וש"נ.	30) פרש"י פרשתנו טו, כב. ועוד.
36) ראה סה"מ תרצ"ט ע' 159. תו"מ	31) פרש"י עקב ח, א. ועוד.
סה"מ אלול ע' רסב. וש"נ.	32) שבת י"ד, א.
37) ראה פדר"א פ"ח. זכ"ב כ, א. לו, א.	33) ויצא כח, יב. וראה זהר ח"א רסו,
פה, ב.	34) ח"ג שו, ב. תקנ"ז תמ"ה (פג, א).
38) יחזקאל א, כה.	35) שו"ע או"ח סכ"ה ס"א. שו"ע

הוקשה כל התורה כולה לתפלין, היא בקו השמאל. ויש להוסיף, שבצירוף ב' הגירסאות (שאלו ואלו דברי אלקים חיים³⁹), היתה בקריעת ים סוף (החומה) העבודה בכל הג' קוין (ב' קוין וההכרעה ביניהם): תפלין (המשכה) — ימין, תפלה — שמאל, ותורה — קו האמצעי (שנוטה לימין, ולכן חושבה בקו הימין).

ד) **והנה** ע"י שלימות העבודה בכל הקוין מתגלה בחי' ההעלם דעצם הנשמה (ים דהנשמה). ולכן נעשה עי"ז גילוי ההעלם גם בעולם, שזהו הענין דקריעת ים סוף, כמבואר בלקו"ת⁴⁰, שענין הים, בחי' בינה, נתגלה ביבשה, בחי' המלכות, ויתירה מזה, כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי בשער האמונה⁴¹, שהגילוי דקרי"ס הי' עד למטה מטה, גם בבחי' הדומם⁴². וענין זה מהוה הכנה להגילוי דלעתיד לבוא, שאז יקויים היעוד⁴³ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר, וכפי שמדייק אדמו"ר האמצעי⁴⁴ שאפילו הבשר, שמצד עצמו הוא בחי' דומם, יראה אלקות. והיינו, ע"י כללות מעשינו ועבודתינו החל ממתן-תורה [שאז הי' מעין הגילוי דלעתיד לבוא, כמבואר בתניא⁴⁵ בנוגע לגילויים שיהיו בגאולה העתידה (שאז תושלם תכלית כוונת הבריאה להיות לו ית' דירה בתחתונים⁴⁶) שכבר הי' לעולמים מעין זה בשעת מתן תורה], להמשיך אלקות בעולם, ועד כדי כך, שמצינו אצל צדיקים גדולים, שע"י עבודתם הגיעו למעמד ומצב שגם בדומם ראו את האלקות שבו, כידוע הסיפור⁴⁷ אודות אדמו"ר הזקן, וכן הי' גם אצל כל רבותינו נשיאינו, ולעתיד לבוא יהי' כן בגלוי בכל העולם.

44 תו"ח תצוה תפב, א ואילך (בהוצאה החדשה — שכט, ב ואילך). שער האמונה פכ"ה (מה, א).
45 פל"ו.
46 ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפל"ו. ובכ"מ.
47 בית רבי ח"א פכ"ב.

39 עירובין יג, ב.
40 צו יד, ג. דרושי שמע"צ פה, ד.
41 פי"ז (לב, ב ואילך).
42 ראה בהשיות שלפני המאמר (לקו"ש ח"ג ע' 972 ואילך) שזהו שנתגלו האילנות נושאי פירות שהיו כלולים בהעלם בכח הצומח שבקרקעית הים.
43 ישע"י מ, ה.